

**BESZÁMOLÓ A HERCULE III EUINVESTIGUNIMISKOLC PROJEKT
ZÁRÓRENDEZVÉNYÉRŐL ÉS AZ „EXTERNAL, INTERNAL AND CRIMINAL
INVESTIGATIONS OF CRIMINAL OFFENCES AFFECTING THE FINANCIAL
INTERESTS OF THE EUROPEAN UNION” CÍMŰ KÖTET BEMUTATÓJÁRÓL**

**REPORT ON THE HERCULE III EUINVESTIGUNIMISKOLC PROJECT CLOSING
EVENT AND THE PRESENTATION OF THE VOLUME ENTITLED „EXTERNAL,
INTERNAL AND CRIMINAL INVESTIGATIONS OF CRIMINAL OFFENCES
AFFECTING THE FINANCIAL INTERESTS OF THE EUROPEAN UNION”**

Jacsó Judit* – Bojtor András Zsolt**

Az Európai Parlament és a Tanács által az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme területén végzett tevékenységek előmozdítására irányuló program (Hercule III program) létrehozásáról szóló 250/2014/EU számú rendelet által életre hívott Hercule III program keretében a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara által koordinált HERCULE III EUINVESTIGUNIMISKOLC című 2014-től folyó projekt lezárásaként két helyszínen könyvbemutatóra került sor. Az alábbi beszámolóban a HERCULE III program céljait és a HERCULE III EUINVESTIGUNIMISKOLC projekt¹ és az azt lezáró tanulmánykötet összefoglaló jellegű bemutatására kerül sor.

A HERCULE III projekt általános célja *az Unió pénzügyi érdekeinek védelme, ami által növekszik az Uniós gazdaság versenyképessége, és biztosítható az adófizetők pénzének védelme*². Konkrét célkitűzése " *a csalás, a korrupció és az Unió pénzügyi érdekeit sértő egyéb jogellenes tevékenységek megelőzése és az ezek elleni küzdelem*³ amelyet objektív összehasonlítást engedő statisztikai mérőszámokkal minősít a rendelet. Végül pedig az öt operatív célkitűzés egyikeként *transznacionális és multidiszciplináris együttműködést*⁴ fogalmaz meg, amely megalapozza a HERCULE III EUINVESTIGUNIMISKOLC projekt életre hívását. A projekt fő célja volt az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanságok és bűncselekmények külső, belső és bűnügyi nyomozásának legfontosabb kérdéseinek elemzése, különös tekintettel az OLAF, az EPPO, az Eurojust és az Europol szerepére. A projektben az Európai Unió pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelmével foglalkozó hazai és nemzetközi szaktekintélyek működtek közre nyolc uniós tagországból (Németország, Ausztria, Lengyelország, Görögország, Olaszország, Horvátország, Románia, Magyarország). A Miskolci Jogi Kar koordinálása mellett a külföldi partnerek bevonásával immár a második

* Prof. Dr. Jacsó Judit, tanszékvezető egyetemi tanár, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntetőjogi és Kriminológiai Intézeti Tanszék

** Bojtor András Zsolt Joghallgató, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Demonstrátor, Bűnügyi Tudományok Intézete

¹ Lásd a projektről bővebben: <https://euinv.uni-miskolc.hu/>

² Az Európai Parlament és Tanács 250/2014/EU Rendelete (2014. február 26.), 3. cikk.

³ 250/2014/EU Rendelet, 4. cikk.

⁴ 250/2014/EU Rendelet, 5. cikk.

HERCULE III projekt valósult meg 2021. és 2023. között. A Miskolci Egyetem kooperációs partnere az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága, a NAV Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda, valamint a LeitnerLeitner Tax Audit Advisory Partner (Budapest) voltak. A projektben továbbá hazánkon kívül további hét uniós tagország szakértői is részt vettek, így Prof. Dr. Dr. h.c. Gerhard Dannecker (Heidelbergi Egyetem), Prof. Dr. Robert Kert (Bécsi Gazdasági Egyetem), Prof. Dr. Richard Soyer (Linzi Egyetem), Assoc. Prof. Dr. Theodoros Papakyriakou (Thesszaloniki Egyetem), Assoc. Prof. Dr. Christian Mihes, Assoc. Prof. Dr. Diana Cirmaciu (Nagyváradai Egyetem) és Dr. Vincenzo Carbone (Római Egyetem), Prof. Dr. Zlata Durdevic (Zágrábi Egyetem) és Assist. Prof. Dr. Beata Baran (Krakkói Jagelló Egyetem). A projekt vezetője: Prof. Dr. Farkas Ákos volt. A miskolci projektteam tagjai: Prof. Dr. Róth Erika, Prof. Dr. Jacsó Judit, Dr. Jánosi Andrea, Dr. Udvarhelyi Bence voltak.

Az összehasonlító munka eredményeinek disszeminálása érdekében egy nemzetközi konferencia, három nemzetközi workshop, egy nemzetközi nyári akadémia és két könyvbemutatóval egybekötött záróesemény megszervezésére került sor. A projekt záróeseményeként 2023. február 13.-án és 2023. március 29.-én két alkalommal, két helyszínen (Budapesten és Miskolcon) a projekt szintéziseként meghatározható „Certain Questions of the external, internal and criminal investigation of the criminal offences affecting the financial interests of the European Union” (Az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények külső, belső és bünyügyi nyomozásának egyes kérdései) című tanulmánykötet bemutatása történt meg. A kiadvány a Wolters Kluwer Hungary Kiadó gondozásában megjelent angol nyelvű kötet, amelynek célja a kutatás legfontosabb következtetéseinek és javaslatainak szakmai közönség elé tárása.

A 2023. február 13-án Budapesten megtartott első zárórendezvényen, mely az Országos Bírósági Hivatal aulájában került megrendezésre, Prof. Dr. Farkas Ákos projektvezető (Miskolci Egyetem), a projekt záró következtetéseit, ajánlásait pedig Prof. Dr. Dr. h.c. Gerhard Dannecker (Heidelbergi Egyetem) mutatta be. A rendezvényen a Hercule III projekt eredményeinek gyakorlati hasznosíthatósága az Európai Unió pénzügyi érdekei védelme terén témakörben előadást tart Prof. Dr. Polt Péter (legfőbb ügyész, Legfőbb Ügyészség), Dr. Simonka Gábor (ezredes, főosztályvezető, NAV Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda), Jármái Tamás (osztályvezető, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága), Dr. Kis László (bíró, Budapest Környéki Törvényszék), Prof. Dr. Richard Soyer (tanszékvezető egyetemi tanár, Linzi Egyetem). Az OLAF és az Európai Ügyészség kapcsolatrendszeréről pedig Szőnyi Amira (egységvezető, Európai Bizottság, OLAF, Expenditure – Operations and Investigations – Shared Management I (OLAF.A.3.)), a jövőbeli együttműködés perspektíváiról pedig Prof. Dr. Jacsó Judit (Miskolci Egyetem) adott elő. A 2023. március 29-én a Miskolci Egyetem Állam és Jogtudományi Kar Eperjes termében megtartott záró esemény egy workshop formájában került megrendezésre, a februári záróeseményhez hasonló tartalommal és érdeklődés mellett. Az eseményt Dr. Varga Zoltán tudományos és nemzetközi dékánhelyettes nyitotta meg, amelyet Prof. Dr. Farkas Ákos köszöntője követett. A Professzor Úr kötet bemutatása során hangsúlyozta annak hiánypótló voltát, interdiszciplináris jellegét és jelentőségét. A következő részben Prof. Dr. Róth Erika (Miskolci Egyetem) mutatta be a HERCULE III. program jelentőségét a Bünyügyi Tudományok Intézetének tudományos és oktatási tevékenységében. A workshopot Dr. Udvarhelyi Bence (Miskolci Egyetem) a program kapcsán tett végkövetkeztetések prezentálását és Prof. Dr. Jacsó Judit a HERCULE III. program eredményeinek és jövőbeli kooperációs perspektívájának ismertetését követően diszkusszió zárta.

A továbbiakban röviden ismertetésre kerül a projekt lezárását és összefoglalását jelentő tanulmánykötet. Mint projekt-záró rendezvényeken is elhangzott a kötet hiánypótló jellegű, amely összefoglalva közli a projekthez kapcsolódó és annak keretében létrehozott tanulmányokat. A mű szerkesztői Prof. Dr. Farkas Ákos, Prof. Dr. Dr. h.c. Gerhard Dannecker, Prof. Dr. Jacsó Judit, szakmai lektorai pedig Prof. Dr. Helmut Satzger, Prof. Dr. Marianne Johanna Lehmkuhl és Hon.-Prof. Dr. Roman Leitner. A tanulmánykötet öt fő részre tagolódik, követve a 250/2014/EU rendelet 3., 4., és 5., cikkében lefektetett logikát. Ezen fejezetek:

A nyomozás szerepe a büntetőeljárársban – Európai Dimenziók c. fejezetben megjelent tanulmányok nem csak a büntető eljárásjogi oldalról, hanem a vállalati compliance-hez köthető belső vizsgálat (internal investigation) irányából is megközelítik a fejezet alaptémáját, amivel nem csak a klasszikus jogdogmatikai felosztáson mutatnak túl, de interdiszciplináris perspektívát is adnak a fejezetnek.

Az adóelkerüléssel kapcsolatos büncselekmények vizsgálatának közös elemei a nemzetközi jogban c. fejezet elsősorban a (központi) költségvetéssel szemben elkövethető „adó-visszaélésekkel kapcsolatos” tényállások eljárásjogi vetületeire koncentrál, emellett összehasonlítva több állam anyagi és eljárásjogi koncepcióját.

Ezt követően az Európai Unió pénzügyi érdekei ellen elkövetett büncselekmények büntető eljárásjogi kérdéseivel foglалó írásokat találjuk. A fejezet elsősorban eljárásjogi szempontból vizsgálja az EU pénzügyi érdekeit sértő cselekményeket, az eljárás szereplőinek szemszögéből. Emellett megfigyelhető a második fejezethez hasonló nemzetközi összehasonlító jogi gondolati ív, amely nem csak az adott államok, de a nemzetközi szerződések szempontjából is értékeli a büntetőeljárások szereplőinek helyzetét.

A nemzetközi bűnügyi együttműködés intézményi és eszközrendszere az Unió pénzügyi érdekeit sértő büncselekmények kivizsgálásának hatékonyságának növelése érdekében, különös tekintettel az OLAF-ra, az Eurojustra, az Europolra és az EPPO-ra. Ezen fejezetben a szerzők elsősorban a címben említett Európai Unió szervezeti egységek szerepét, együttműködését és gyakorlatát vizsgálják eljárásjogi és anyagi jogi szempontból. Fontos kiemelni, hogy a szerzők gyakorlati tapasztalatokat és „good-practiceket” is elemeznek írásaikban, valamint kitekintést tesznek a jövőben alkalmazandó Unió irányelv tervezet és gyakorlati lépések irányába.

A kötet végén található a projekt eredményeit összegző Konklúzió és összefoglalás c. rész, amely teljes áttekintést nyújt a négy fő fejezet által felvetett tézisekből, egyúttal a projekt által felvetett kérdésekre is választ kapunk belőle. Elsőként az Unió szintű büntetőeljárás jogi és intézményi koncepciójának hatását foglalja össze, majd mélységeiben értékeli az Európai Ügyészség szerepét és a vonatkozó intézmény rendszer viszonyát. A fejezet második felében a pénzmosás elleni küzdelem eddig megtett és jövőben megtenni kívánt lépéseit értékeli a szerzők, majd a vállalati compliance szerepének konklúziója után a további harmonizáció és fejlődés perspektíváit vázolják fel.

A bemutatásra került tanulmánykötet egy mély, interdiszciplináris, nemzetközi összehasonlító jogi elemeket tartalmazó összefoglaló mű a témában. Ebből fakad, hogy a gazdasági büntetőjog és nemzetközi büntetőeljárásjog iránt érdeklődő egyetemi hallgatók, doktori képzésben tanuló doktor jelöltek és gyakorlati szakemberek is haszonnal forgathatják a kötetet. Fontos kiemelni továbbá azt is, hogy a kötet megjelent digitális formában is. Interdiszciplináris jellege miatt pedig nem csak jogi szakemberek, de gazdasági és egyéb területen tevékenykedő, a legújabb kutatások eredményeire nyitott olvasók számára is releváns lehet a mű.